

FESTIVALURI

**Festivalul Internațional George Enescu
Ediția a XIX-a. Septembrie 2009**

În acordurile sculpturilor lui Brâncuși

Organizarea Festivalului “George Enescu” costă statul român opt milioane de euro. În schimbul acestei sume, statul primește, însă, un festival grandios ce se apropie de cele mai mari (mai scumpe și prestigioase) festivaluri cum este cel de la Salzburg, câștigă prestigiu pe mapa culturală europeană, și-și întoarce mijloacele investite prin intermediul unui turism cultural rentabil.

Sylvie Brunet în opera “Oedip” de George Enescu

La Palatul Cantacuzino, una dintre cele mai frumoase clădiri din București, unde își are sediul Muzeul George Enescu, este expusă poza unei case de la țară, singuratică și înconjurată de verdeață. Acesta este locul de naștere al marelui compozitor din orașelul Liveni, județul Botoșani. Băiețelul de origine din micuța localitate românească, situată în nordul țării, susținuse la 12 ani, în calitate de violonist, primul său concert la Viena, iar la 16 ani își prezentase, în cadrul unui concert, la Paris primele compoziții.

Astăzi, compozitorul Enescu (1881-1955) este considerat drept icoana națională numărul 1, și nu doar în domeniul muzicii. “În Europa de sud-est nu există un festival similar celui de la București. Pe durata a 28 de zile vom avea 175 de manifestări diferite ce se vor desfășura patronate fiind de numele lui George Enescu”. Aceste cuvinte au fost rostite de către Ioan Holender, directorul artistic al Festivalului “George Enescu”, cuvinte ce fuseseră reproduse de toată presa, și cea locală, și cea internațională. Și premierul Emil Boc și-a adus contribuția la ridicarea scării a ceea ce se numește mândria Enescu. În Programul Festivalului scrie: “Nimic nu poate contribui mai mult la imaginea unei țări decât dacă aceasta își așează propriile genii în Panteonul artei universale”.

Că premierul nu a glumit o dovedesc și cifrele. Festivalul “George Enescu” costă statul român opt milioane de euro. Dar, ce primește statul de această sumă? Primește, este puțin spus un mare, primește un festival grandios ce este foarte aproape de cel mai mare (cel mai scump și cel mai prestigios) festival de la Salzburg, primește prestigiu pe mapa culturală a Europei – iar la propriu și într-un mod palpitant – își întoarce mijloacele investite printr-un turism cultural rentabil.

În cadrul Festivalului „George Enescu”, vor evolua formații precum: Il Giardino Armonico, Les Musiciens du Louvre, Swingle Singers, Bach Collegium din München, baletul din Monte Carlo, soliștii: Marta Argerich, Vladimir Ashkenazy, Rudolf Buchbinder, Daniela Dessi, Barry Douglas, Christian Tetzlaff, Yo-Yo Ma, Heinrich Schiff, Murray Perahia, Nicolai Schneider, orchestre precum Sankt – Petersburg Orchestra, Orchestra Radio France, Orchestra Filarmonicii Regale din Londra...și tot așa de 185 de ori, deci o armată întreagă a celor mai puternice voci ale scenei muzicale.

Festivalul “George Enescu” are câteva secțiuni tematice ce se vor împleti pe durata a patru săptămâni: una este seria concertelor cu genericul **Creația muzicală contemporană**, careia îi urmează **Enescu și contemporanii**, **Mari Orchestre**, **Muzică de Cameră**, **Operă și Balet**, **Concertele de la Miezul Noptii** și la sfârșit **Muzică clasică pe aranjamente de jazz**.

Anul acesta Festivalul a fost inaugurat de opera iconică “Oedip” de George Enescu într-o montare scenică și în coproducție cu Teatrul Capitol din Toulouse. Prima săptămână a Festivalului s-a desfășurat sub semnul muzicii contemporane. Programul cu Genericul Creația Românească Contemporană a fost propus de către Uniunea Compozitorilor din România, selecția fiind efectuată de către Octavian Nemescu și Irina Odăgescu-Țuțuianu, și a cuprins aproape 100 de compoziții ale autorilor români, apărute în cea mai mare parte în cea de-a doua jumătate a sec. XX. Cei doi selecționeri dăduseră prioritate expresiei creatoare contemporane suprarealiste a muzicii românești. Alegerea compozițiilor a fost o expresie a prezenței insistente și rezistenței tuturor noilor tendințe și curente în practica muzicală din România, chiar și în perioada în care acest lucru a fost foarte dificil, când așteptările au fost cele mai mici, a fost o dovadă a cercetărilor tendințelor avangardiste din anii 60 și 70, a studierii curentelor moderne, a prezenței postmodernismului, teatrului, a utilizării tehnologiei electronice și a computerului...Un alt fel de ambient, al auditoriului și interpreților, s-a creat odată cu apariția a două coruri (din București și Ploiești) când s-a putut vedea și o altă față, mai tradiționalistă, a creației românești.

Ceea ce-i unește pe compozitorii români de ambele orientări este un element ce ține de ceva “autohton” perceptibil doar în substanța muzicală, fie că este vorba de răsunetul elementului folcloric inserat în noile formule muzicale, de poezia cunoșcărilor poeți români (cum ar fi Eminescu, de exemplu) sau de reminiscențe programatice ale altor artiști români (în compoziția “Scoarța” de Mihai Moldovan “răsună” parcă sculpturile lui Brâncuși). O influență religioasă s-a putut constata la un număr oarecare de compoziții: odinioară în calitate de culoare orchestrală (toaca folosită drept instrument de percuție), cândva prin referirea la corala gregoriană sau citarea ariei bizantine (în opera lui Nicolae Teodoreanu) sau prin însăși titlu (“Bizanțul după Bizanț” de Teodor Grigoriu).

Pe scena Ateneului, construit într-un stil neoclasic, din marmură, aur, catifea, figuri realizate în stil neoclasic, o frescă imensă de jur-împrejurul sălii, o cortină de culoarea roșu-auriu, îngerii cu părul auriu, apariția unui ansamblu de instrumente de percuție, sau a ansamblului de teatru muzical a introdus o oarecare “dizordine” și perturbase armonia. În momentul în care au apărut sârmă și cabluri, geamantane deschise, stative pentru instrumente s-a simțit ceva din destrucția creatoare, ceva din răzvrătirea și îndărătnicia pe care le duce cu sine arta contemporană.

Concertele din seria Creația Românească Contemporană începeau seara și se încheiau la miezul nopții. Și totuși, numărul publicului era de învidiat la fel ca și numărul ansamblurilor ce s-au perindat timp de șapte zile pe scenă care se numesc Pro Contemporania, Game, Profil, Arrhenius, Hyperion, să amintim doar câteva. Pe lângă Orchestra Operei Naționale în cadrul acestei serii de concerte au mai evoluat încă două orchestre, din totalul de 18 orchestre ale Filarmonicilor din România, „Transilvania” din Cluj și „Moldova” din Iași. Publicul și-a exprimat respectul în egală măsură față de toți participanții, indiferent de vârstă, la fel ca și în cazul compozitorilor dintre care-i amintim pe Octavian Nemescu, Costin Mioreanu, Dan Dediu sau Doina Rotaru.

Ivana Stefanović

Concerte camerale

Oratoriul *Susanna* de G. F. Händel

Găzduite de Ateneul Român din București, concertele camerale din a doua săptămână a festivalului s-au derulat în general sub auspicii favorabile, unele chiar excepționale. Este cazul celui din 8 septembrie, care s-a concretizat într-una dintre cele mai spectaculoase oferte culturale ale festivalului: interpretarea *Oratoriului Susanna* de **G. Fr. Händel**. Sub bagheta dirijorului **William Christie**, orchestra *Les arts florissants* a dovedit că își merită cu desăvârșire numele. Alături de ea s-au remarcat cei opt soliști: soprana **Sophie Karthäuser** în rolul Susannei, contratenorii **Max E. Cencic** – în rolurile lui Joachim și **David Dq Lee** – în cel al lui Daniel, respectiv **Paul Gay** – întruchipându-l pe Chelsias. Personajele unor doi bătrâni clevetitori au fost realizate de tenorul **William Burden** respectiv basul **Alan Ewing**, iar cele ale servitorului și judecătorului de soprana **Emmanuelle de Negri** și baritonul **Ludovic Provost**.

Capacitatea de caracterizare a personajelor, situațiilor de către orchestră, cor și soliști a fost remarcabilă. Instrumentele de epocă au restituit acea particularitate timbrală specifică Barocului, iar rafinamentul frazărilor, lipsa cusurilor în interpretare, sincronizarea impecabilă a instrumentiștilor cu soliștii atât în momentele de tutti, cât și cele în acompaniatoare a fost de admirat. La rândul său, corul, personaj nu foarte activ, dar prezent prin finaluri somptuoase, preponderent fugate s-a dovedit unul profesionist. Dispunerea intercalată a vocilor în detrimentul organizării lor în partide a favorizat sonorități omogene și o spațializare a sunetului demnă de Sala mare a Ateneului. Vocile soliștilor s-au impus prin acuratețea și convingerea cu care s-au implicat în actul interpretativ. Trăirile umane exploatate de compozitor au fost redade cu extremă plasticitate de către toate personajele, astfel încât imaginile sonore prindeau realmente viață! Muzica oratoriului acoperă o paletă largă de sentimente, de la noblețe, delicatețe, la măreție și dramatism, iar toate acestea au fost cu adevărat *transmise* publicului chiar și în lipsa celei mai perfecte dicții în cazul unora dintre soliști.

În mod firesc, aplauzele și ovațiile publicului de la sfârșitul concertului i-au ținut pe scenă minute întregi pe toți protagoniștii, evident încântați de căldura cu care a fost primită arta lor. Alături de dirijorul **William Christie**, ei au oferit o variantă extrem de vie a unei creații complexe și dificil de susținut pentru care au meritat pe deplin aprecierea unanimă a publicului.